

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an.
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr.,
an 9 fr., an
4 fr. 50 cen.

Foaie apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XVII.****Blaj, 1 Iunie 1907.****Numărul 21.****LEX DARĂNYI.**

Este neîndoios, că mergem cu toții repede către o criză economică cum poate nu a mai fost în Ungaria. Proprietarii mari sunt consternați din cauza lipsei de muncitori, proprietarii mici de abia își află servitorul absolut necesar la curte, cu toate că îl plătește astfel, cum înainte cu câțiva ani nu ar fi crezut niciodată. De abia mai află proprietar de pământ, care să nu se plângă, că plata ce să da servitorimei este în disproporție cu prețul produselor câmpului, și nu unul și-a dat în parte moșia, ce până acum a lucrat-o el cu unu sau doi servitori.

Și durere, că nu sunt semne de a se schimba această stare de lucruri. Nu numai, că nu sunt dar teamă ne e, că nu trece mult și mulți dintre proprietarii mari și cei de mijloc, se vor grăbi să-și deie moșiile în parte, dacă vor mai avea cui.

Oăci iată satele să golesc! Cu sutele pleacă proprietarii mici către America. Acasă ară nevastă, sa-

mână nevasta, seceră, imblătește nevasta cu copiii puțintelul loc, cât are și nu râvnește de a mai lucra și la alții.

Proprietarii cu tot dreptul se plâng deci, că nu mai poate produce pământul atâta, cât se cheltuiește cu cultivarea lui. Muncitorii câți au mai rămas sunt scumpi și ei nu pot da atâta, cât cer aceia, fără să se ruineze.

De altă parte se plâng lucrătorii de câmp. Nu pot trăi cu plata ce o capătă. Acasă are nevastă și copii, cari cer de mâncare, cum se vor hrăni câte cinci, șasa și mai multe guri dintr'o coroană, ce o capătă pentru o zi de sapă? Proprietarul de pământ provocându-se la împrejurarea, că măsura de cucuruz e cu o coroană treizeci de fileri nu-i pot da mai mult și iată de aci conflictul continuu între proprietari și muncitori.

Au dreptate ambii! Muncitorii nu pot trăi o casă de oameni cu o coroană la zi. Să ne gândim, că în Duminecă și sărbători nu lucră nime, în ploaie etc. deasemenea, dar de mâncat trebuie să mănec și atunci. Apoi să ne gândim și la

aceea, că lucrătorul o palmă de loc nu are, că locuiește în coliba cuiva sau într'o casă de jeler pentru care trebuie să presteie anumite zile de lucru, că e avizat el și casa lui întreagă la câștigul, ce i-l poate face cu palmele. E lucru limpede, că muncitorii numai atunci pot fi îndestuliiți cu plata, ce le-o poate da între împrejurările economice actuale proprietarii de pământ, dacă au și ei — ceva. Dacă omul sărac își are batăr căscioara lui, își are văcuța lui, care să pască pe pășunea comună fără taxă, dacă își are locul lui puțintel de cucuruz, va să zică, dacă lucrătorul de câmp nu e chiar de sărit în apă, atunci poate trăi și muncitorul și și proprietarul. Nu mai între astfel de împrejurări poate fi vorba de o regulare dreaptă a chestiunii lucrătorilor de câmp, spre mulțumirea lor și a proprietarilor.

Durere însă, că condiția aceasta lipsește mai pretutindinea. Lucrătorii de câmp sunt astăzi mai toți iloți, dintre cari cei mai mulți nu au nici coliba proprie. Cei ce au ceva, iau împrumut și se duc în America. Lucrătorii, unii se duc deci cu droaia în America, alții car

FOIȚĂ.**Între emigranți.**

II.

Viața pe nate.

Pentru cetitorii „Unirei” de bună seamă nu va fi fără interes să știe, cum, și în ce fel, își fac drumul spre noua — fie și numai trecătoarea — patrie, frații cari ne părăsesc.

Eu pot vorbi numai despre vaporul „Ultonia,” pe care am călătorit însu-mi. Dar e tocmai bine așa, ca astfel concludia ce o vor trage pentru celelalte vapoare va putea fi numai în favorul acestor din urmă.

Este adecă știut, că guvernul nostru a încheiat pe timp de 10 ani un contract, privitor la esportarea emigranților noștri pe calea Fiume, cu cea dintâi societate de navigațiune din Anglia, cu societatea regească numită „Cunard.” Societatea aceasta pentru scopul transportării emigranților noștri a aranjat mai multe vapoare, cari de trei ori în lună pleacă din Fiume spre America.

Toate vapoarele societății Cunard sunt vapoare de cea mai modernă și solidă construcțiune, cari atât pentru mărimea lor, cât și pentru soliditatea construcțiunii se împotrivesc biruitor valurilor mării și întind călătorilor siguritatea cea mai mare posibilă.

Dintre vapoarele societății Cunard cel mai vechiu, cel mai mic și cel mai incomod este vaporul „Ultonia.” Dacă totuș din descriere să va vedea, că și vaporul acesta e destul de convenabil, apoi atunci de sigur își vor forma cetitorii o idee aproximativă, cum vor fi celelalte.

Voiu spune mai întâiu dimensiunile vaporului. „Ultonia” are lungime de 142 metri și 36 cm., iar lățime la mijloc 16 metri și 8 cm. Greutatea ce o poartă acest vapor e de preste nouă mii tone. Ca să poată avea toți o idee aproximativă despre însemnătatea acestei cifre, fie de ajuns a spune, că o tonă face zece quintale ori miji metrici și că 10 tone ori 100 miji metrici, respectiv 10,000 kilograme fac un vagon. Acum dacă vom lua, că un tren de povară e compus din câte 30 vagoane, încărcate toate cu câte 10 tone, atunci înțelegem, că vaporul „Ultonia” poate purta atâta povară, cât poartă 30 trenuri de povară compuse

din câte 30 vagoane deplin încărcate cu câte 10,000 kilograme fiecare vagon.

Dar la ce să obosesc pe cetitori cu înșirarea de asemenea cifre, când cred că va fi destul a spune, că în ziua de 12 Maiu ne aflam pe Ultonia 208 ofițeri și marinari, 73 călători de clasa II și 2032 de clasa a treia, și mai adaug, că la Palermo aveam să se mai urce la 200. Acum să socotim, că fiecare călător are pat în regulă, separat de fiecare persoană, cred că datele aceste vor fi de ajuns, ca să-și poată oricine forma o idee, ce colos e o asemenea naie, — care cum spusesem e cea mai mică dintre surorile sale.

Viața de pe vapor e regulată după ceas și pretutindinea domnește ordinea și disciplina, cum numai rasa anglo-saxonă o știe crea.

Mâncare se dă pe zi de trei ori. Prețul e computat în valoarea biletului. Primul dejun se servește dimineața și e compus din o bucată de carne friptă, cartofi fierți, pâine și tea după plăcere. La prânz se dă iar friptură cu legumă și pâine și trei deciletri de vin roșu de fiecare persoană. Seara la 6 oare e supă, friptură garnisită, pâine, vin și tea. Și poate mănca fiecare cât vrea. Și am vorbit de proviziunea de pe clasa a treia.

au rămas aici sunt sau insuficienți, pentru a prevedea toate trebuințele economice ale țării sau cer astfel de prețuri, cum proprietarii între împrejurările economice de azi, nu le pot da. Și astfel țara merge mereu către criză, pe care o provoacă lucrătorii, nu prin revoluție, nici prin devastări, ci prin aceea, că părăsesc țara în liniște, în tăcere și să duc acolo, unde capătă pentru o zi de lucru de două, de trei sau de mai multe ori ca la noi.

Este timpul suprem de a să delătură primejdia aceasta. Oăci nu încapă nici o îndoială, că dacă nu se va afla guvern, care în grabă să rezolve chestiunea aceasta, nu din interese de partid, nici de clasă, nici din alte considerante, ci pentru că astfel pretinde binele tuturor cetățenilor, cari compun statul ungar, chestiunea aceasta va clătina chiar statul în temeliiile lui.

Cel ce crede, că legea lui Darányi despre servitorime, care acum să dezbate în dietă, contemplează rezolvirea problemei acesteia se înșală amar. Ba chiar din contră vedem, că relațiile încordate, provocate mereu în timpul din urmă între stăpân și servitor, nu să vor îmbunătăți de loc. Oăci nu sunt mulțumiți cu acest proiect nici proprietarii nici servitorii. Proprietarii nu sunt mulțumiți, pentru că acest

proiect le impune nouă sarcini stăpânilor, pe cari li obligă să plătească chiar și didactul pentru copiii servitorilor, ceea ce înseamnă, că stăpânii să vor fêri a-și băga servitori cu familia. Clasa cea mai săracă și cea mai năcăjită de oameni va fi astfel osândită de a nu putea servi. Servitorii nu sunt mulțumiți pentru multele îndatoriri noue, ce le prevede acest proiect.

Țara însă nici nu a așteptat ca acest guvern să creeze viitorul economic al Ungariei. Aceasta este problema viitorului parlament, care să va adună cu votul și încrederea fiecărui cetățean ungar și care va trebui să rezolve chestiunea muncitorimeii spre binele tuturor.

Din vicariatul Făgăraș. Ni-se cere publicarea următorului răspuns, prin care închidem discuția: La cele scrise de Dl M. Brumboiu în Nr. 19 al „Unirii“ răspund pe scurt următoarele: Onorații cetitori binevoiască a pune față în față cele scrise de Dl M. Brumboiu și cele scrise de mine și vor vedea, dacă e vre-o răsvrătire în procedura preoțimeii din vicariat. După părerea mea nu e răsvrătire, atunci când fiul spune tatălui său, că nu-i mulțumit cu împărțirea moșiei, ci îl roagă să facă altă împărțire, nu e răsvrătire, când studentul îi spune profesorului, că nu e mulțumit cu nota dată și cere să i-o schimbe, — nu s'au răsvrătit Românii, când protestând în contra proiectului de lege școlar, au cerut retragerea și modi-

ficarea lui. — Alta e spunerea nemulțămirii și rugarea să se delature motivul, care i-a dat naștere — și alta e răsvrătirea!

La invecțiile personale și la insinuările răutăcioase nu răspund, deoarece acelea arată numai lipsa argumentelor serioase și cinstitute. Chestiunea nu-e, că-i place de mine sau nu, Dlui Brumboiu, ci că motivată-i, sau nu, nemulțămirea preoțimeii din vicariat față de deciziunea sinodului arhidiecezan, de a subtrage 10% din ajutorul de stat în favorul fondului deficienților, și bine a lucrat, când a adus la cunoștința Preav. Conzistor nemulțămirea și l-a rugat să facă pașii de lipsă, ca să se schimbe acea deciziune?

Pe tema aceasta se poate da loc unei discuțiuni și poate fi folositoare discuțiunea, deoarece din ciocnirea ideilor iese scânteia adevărului, dar nu-i frumos, ca în loc de o discuție cinstită, să se folosească și insinuări!!

Eu am arătat mersul întregii afaceri și am arătat că și alții judecă ca preoțimea din vicariat. Dovadă e deciziunea Conzistorului plenar dela Oradea mare, despre care nu va putea zice nime că a fost pusă la cale de mine.

Declar, că la o discuție serioasă și cinstită voi lua parte, dar la astfel de lucruri ca cele publicate de Dl B. în nrul din urmă al „Unirii“ nu voi mai reflecta.

Făgăraș la 20 Maiu 1907.

Octavian Popa.
catechet.

Un scandal ne mai pomenit. Primum următoarele șire asupra cărora atragem atenția Ven. Superiorității bisericești:

În ziua de 19 Maiu n. s'a sfîșit cu ceremonia îndatinată o cruce ridicată de vre-o câțiva credincioși din comuna Craifalău (tractul protop. Dicio-Sân-Mărtin). Crucea a

Pe clasa a doua e și mai bine. De curiositate voi eterniza aici menu-ul zilei de 12 Maiu, care a fost la noi Dumineca Tomii, iată-l:

Cunard Line
R. M. S. Ultonia
Sunday May 12/07.

Dinner.
Consomme Jardinière

Baked Haddock. Poprika See.

Fricassee Chicken.
Souerkroust Golosh.

Roast Beef Baked Potatoes.
Corned Pigs cheek.

Conliferius. Boiled Rice.
Boiled & Mashed Potatoes

Plum Pudding. Sweet See.
Apple Tort — Ice Cream

Cheese — Clackes
Coffee. Dessert.

Ați priceput ceva? Nici eu n'am priceput nimic, când mi-a pus menu-ul în mână și m-a rugat să aleg. Eră cu mine la masă un tiner din Pesta, care se lăudase înainte, că știe mult din limba engleză. Dar când a fost la alegerea bucatelor, s'a ales, că vorbește numai limba literară, ce eră să fac? Mi-am adus aminte de pățania Săcuiului la Viena și am făcut și eu asemenea, lăsând să-mi aducă pe rând toate mâncările înșirate în menu. Și acum să vedeți ce am mâncat:

Supă cu verdețuri. Pește de mare fript cu sauce de Paprika. Friptură de vițel. Curechiu cu carne de porc (Souerkroust Golosh). Friptură de vită cu cartofi fripți în unsoare. Friptură de herbeci. Diverse garnituri. Urez fiert cu dulceață. Cartofi fierți și fripți. Pudding cu dulceață de portocale. Tortă și aluat cu mere. Înghetată de vanilie. Cașuri și brânzături. Biscuituri. Căfea și poame și apoi vin roșu. Toate aceste le servesc fără a face calcul deosebit, poți mânca ce și cât îți place. De săturat nu te poți sătura, că mâncările nu sunt pregătite după gustul nostru.

În colo am întregat pe mulți dintre emigranții noștri, cum sunt mulțumiți cu mâncarea. Se lăudau bine. Nu e mirare: când au mâncat ei acasă de trei ori pe zi carne?

Pentru a caracteriza ordinea ce domnește pe naie, mai observ, că mâncările aceste se servesc de trei ori pe zi în câte două rânduri, ca toți să poată avea loc la masă, și cu toate aceste p. e. prânzul, care ține mai lung. În timp de un ceas și jumătate e gata. Serviciul e fără păreche.

În colo pe vaporul „Ultonia“ viața e cam monotona. Călătorii de clasa a treia petrec ziua pe coperiș. Pe clasa a doua este o sală de fumat pentru domni, o sală de conversație pentru dame. Pe celelalte vapoare însă sunt sale de biliard, de jocuri, sală de concert și dans, chilii pentru cetit și scris și mai pe sus de toate local destinat pentru sevărișirea serviciilor bisericești.

Astfel e poveste goală, că s'ar urt omul pe mare. Lumea aceasta nouă și neobiciuită ocupă atenția călătorului mai mult de cum ar gândi. Ivirea unui pește ce însoțește naia, o pasere ce se așează pe catard,

o insulă ce răsare din valuri, o naie ce se întâlnește: toate aceste ocupă cu desăvârșire atenția călătorului și iată, că nici nu observă cum a trecut ziua.

Dar și călătorii își fac voie. Sâmbătă seara în 11 Maiu au și început a se produce unii emigranți cu harmonica, flaute și violine, iar Duminecă d. a. șvabii din Torontal au aranjat un joc. ca la ei acasă la Triebswetter. Și buteliile de bere se goliau una după cealaltă. Vezi bine, că nici cărțile nu lipsiau: duracu, mariașul, douezeci-și-unu, farba și altele de aceste își aveau cultivătorii lor, dar n'am prea văzut, ca să se fi jucat în bani, ceea ce altfel e și oprit.

Au mai fost și de aceia, cari improvisau corpi. Frumos cântau mai ales rutenii și sârbii, dar și slovacii. Cântau și ungurii. Românii erau mai tăcuți, abia am auzit o cântare, și aceasta a fost — după cum am aflat în urmă — a ficiorilor din Daia: o doină de pe Săcaș.

Ceeace stămpără și ușurează și mai mult sentimentul acela de singurătate și pustietate, ce se face stăpân peste om la vederea luciului imens al apelor, e faptul, că vaporul e provăzut cu aparatul Marconi și astfel poate trimite și primi depeșe. Astfel un emigrant, care are o afacere foarte importantă, a trimis de pe acum o depeșe, anume după amiază pe la 5 oare a doua zi i-a și sosit răspunsul liniștitor. La tot cazul invențiunea aceasta e una dintre cele mai importante, din câte s'au făcut.

Astfel trece o zi după cealaltă. Variație vine, dacă se turbură marea. Noi am avut o călătorie splendidă, marea eră lucie ca oglinda, ori să mă folosesc de espresiunea marinarilor: eră ca uleiul. Da nu totdeauna

fost ridicată afară din sat, lângă drum, pe locul lui Ioan Manta, care mai mult a contribuit pentru ajungerea acestui lucru bun și frumos. Și pe când creștinii din acea comună erau mângâiați în suflet, că au și ei în hotarul lor o cruce care să-i ferească de rele, iată că bucuria lor se întoarce întru întristare.

A treia zi după ce a fost ridicată crucea, Marți în 21 crt. cu mare însuflețire ies aproape toți ungurii reformati, cari formează jumătatea populației din aceia comună, și ziua în văzul tuturor fără nici o teamă, cântând și strigând sapă crucea din pământ o duc în sat, și o razimă de poarta lui Ioan Manta.

Un moment emoționator a fost, când soția lui Ioan Manta, care se află la câmp, văzând ce vreau păgânii acestia, a îmbrățișat crucea, strigând: Lăsați-mi crucea.

Se mai zică acum cineva că reformații sunt creștini!

Cu toate aceste locuitorii reformați unguri din acea comună, când sunt încercați de vre-un rău mare, mereu chiamă pe preotul român să le facă sfințire de casă, sau s. maslu la bolnavi, și atunci în năcaz cu drag sărută s. cruce.

E de mirat deci, că ce i-a putut îndemna, să facă un scandal ca cel mai de sus, de care nu știu să se mai fi întâmplat undeva!

Alegerile din Austria. Întreagă monarhia noastră părea că suferă de friguri în decursul campaniei electorale din Austria. Ce va aduce noul drept electoral, eră o enigmă pentru mulți, deși prevedeau că partidele ce stau mai aproape de masele celea mai de jos ale poporului au să iese în mare număr din aceste alegeri. Creștinii sociali și sociali-democrații au prevăzut — cel puțin

în general — succesul votului universal, de aceea când se desbătea în comisiunea dietei și în parlament chestia aceasta, n'au adus pe tapet mai multe dorințe ce aveau față de acel proiect, numai ca să treacă mai întreg prin parlament și să devină lege.

Afară de unele cercuri din Galiția, unde alegerile se fac încă tot ca pe la Cehul-Silvaniei și Șomcuta-mare, e cunoscut rezultatul luptei prime electorale conduse sub drapelul votului universal, secret, comunal, pe baze naționale.

Celea mai multe mandate le-au cucerit sociali-democrații, la număr 85, după ei urmează creștinii sociali (partidul lui *Luenger*) cu 83 mandate, la cari de sigur se vor alătură de nu mai mulți cel puțin cei 4 membri ai centrului aleși în Salzburg, și atunci partidul creștin-social va fi cea mai puternică partidă în dietă. Românii în Bucovina din cauza neînțelegerii, au pierdut un cerc destinat lor, fiind ales contele *Bellegarde* despre care se spune, că va intra în partidul român, în schimb au câștigat un alt cerc în Cernăuți, unde mai mulți Nemți n'au voit să voteze pentru candidatul jidan. Rutenii încă și-au câștigat un frumos număr de cercuri, 34 față de 8 câte aveau în parlamentul trecut din mila guvernului și cu permisiunea Polonilor.

În noul parlament lipsește majoritatea liberală, și orice trudă de a se consolida liberalii, sau cel puțin liberalii germani, nu ajunge la rezultat. Partidul popular german din 45 mandate a rămas cu 26, progresiștii germanii dela 30 s'au redus la 20. Cehii tineri din 45 mandate nu și-au putut asigura decât 20. Ceeace au pierdut partidele acestea, au câștigat sociali-democrații, cari în vechiul parlament erau numai 11.

Au pierdut foarte mult partidele radicale naționale, și locul lor l'au ocupat alte

partide, cari nici pe de parte nu se lasă de lupta pentru drepturile diferitelor națiuni din imperiul austriac, dar acestea nouă partide vreau să ajungă la o bună înțelegere, să facă isprăvi mai bune decât să se tot sfădească, să tot trântescă la ministerii și să nu-și zdrobească capul cu năcazurile țării, să tot închidă ochii când e vorbă de chestia ungară, carea în Austria încă nici după 30 de ani nu e limpede, și e tractată așa de cu frică. Noul parlament va avea să se ocupe cu chestiuni mai practice, mai adânc tăietoare în viața de stat și a diferitelor națiuni din Austria, să rezolve odată clar și acurat chestia ungară, ceeace au accentuat-o cei mai mulți deputați în vorbirile lor de program.

Candidații liberali, cehii tineri, pangermanii, accentuau în vorbirile lor de program lipsa de a schimba legea despre căsătorie, de a reformă legea școlară; astfel de înnoiri însă nu va mai fi în stare să facă noul parlament după dezastrul liberalilor și al cehilor tineri, cari sunt poate cei mai înverșunați dușmani ai bisericii, fiind aderenții lui Hus.

Creștinii-sociali au ajuns un record neașteptat. Partidă mică, având numai 26 mandate în vechiul parlament, dușmănită de toate partidele — afară de conservatorii Drului *Ebenhoch*, nefiind înscrisă bine în cercurile mai înalte, n'a putut conta la sprijinul nimănui, decât numai la puterile sale. Pe unde a ajuns cunoscută, pretutindeni a cucerit; afară de cercurile, ce le reprezintă în noul parlament, mai are zeci de mii de voturi câpătate dela aderenții săi. După mărturisirile Drului *Gessmann*, un fruntaș din acest partid, pentru mandatele câștigate afară de Viena, are se mulțumească foarte mult Reuniunii economilor, ce a întemeiat-o în primăvara anului 1906 pentru ajutorarea țăranilor (*Bauernbund*). Mult a contribuit la succesul strălucit presa acestui partid; e drept că e și

e așa. Când se turbură, atunci valurile se ridică grămadă, se isbesc de naie, de se par a-o strivi. În vapoarele aceste mari însă nici pe timp viforos nu este neplăcută călătoria; naia abia resimte valurile furioase și astfel și călătorii sunt mai scutiți de neplăcerile morbului de mare. Am constatat, că din cele 2000 de persoane, câte erau pe *Ultonia*, dela Fiume până la Palermo n'a suferit nici una de boala de mare, cu toate că erau și multe femei și copii.

E. V.

Ceasurile din urmă ale unui osândit.

Povestire de O. Klausmann.

(Continuare).

Ce va fi acum, dacă i-se va cere seamă? Ce să răspundă, dacă se apropie de el Nemesa, dacă va întâlni și dincolo jertfele ce-l prigonesc în un mod așa înfricoșat? Cum să se escuze, când i-se vor pune în față capetele lor zdrobite și pline de sânge, și își vor ridica ochii lor spre el amenințându-l și părindu-l? Osânditul sare sus bate la ușă, până ce vine temnițerul.

„Tribuieți-mi un preot!” zice el, și păzitorul răspunde zimbând:

„Am presimțit; în clipele din urmă fac cu toții așa.”

Apoi grăbește, spre a împlini ultima dorință a osânditului.

Fiecare osândit la moarte după publicarea sentinței să duce în o celă separată, în care are să-și petreacă ceasurile lui din urmă, până ce va fi dus la locul de perzare. Cella aceasta are două apartamente, dintre cari cea dintâi în spre coridor, servește așa zicând ca antișambă. În asta stau până în momentul din urmă paznici. Și în odaia din urmă, a cărei fereastă cu grilaj de fer dă spre curte, și prin care străbat razele soarelui, și-au petrecut mulți oameni osândiți la moarte cele din urmă ceasuri înfricoșate, odăița aceasta a fost martoră la rămasul bun a osândiților de familiarii lor! Câte lacrimi de pocăință vor fi curs acolo, câte suspine de desnădăjduire, vor fi eșit din pepturile acelor cari au stat în ea. Și osânditul fu adus în locul acesta, fiindcă are un aspect mai amical ca cela sa de până aci, gândurile sale se abat pentru puțin dela evenimentele înfricoșate ce-l așteaptă. După scurt timp intră preotul dorit.

E un om tânăr încă, care are să împlinească prima oară în viața sa trista datorință a mângăia pe un osândit, și a-l pregăti pentru moarte.

Când intră preotul, află pe osândit șezând pe scaun, adâncit în gânduri. Osânditul avuse o antipatie față de îmbrăcămintea acestor bărbați, a căror predici de pocăință și esortăriuni fu silit a-le asculta de atâtea ori, cât timp petrecu în închisoare. El privi cu ochii pironiți în un loc și nu băgă în seamă pe

preotul, deși îl poftise, și așa nu vede cum tremură tinerul preot și că ochii săi privesc cu compătimire față cenușie a osânditului.

„M-ai dorit să vin”, zice pe urmă cu glas tremurând. „Și eu gândesc, că dorești a te împăca cu Dumnezeu, înainte de a-ți ispăși greșala.”

Osânditul stă cu ochi pironiți și nu răspunde nimica. După o pauză preotul continuă: „Momentul înfricoșat, care te așteaptă peste câteva oare, are să fie prinos de împăcare, ce-l aduci pentru fapta săvârșită. Cuvântul Scripturii și legea omenească pofteste sânge pentru sânge și viață pentru viață. Dar dacă îți pare rău de fapta săvârșită, dacă ceri iertarea lui Dumnezeu, și-o va da, dacă primești cu drag pedeapsa morții.”

Osânditul auzise bine cuvintele acestea, dar nu le înțelese. El se ridică deodată, merge drept la preot, și-i prinde mâna.

„Scapă-mă!” zice el, „ști Dta, ce are să zică, a muri, acum deodată fără nici o pregătire? Dta mă poți scapa, Dta ești un preot. Înaintează o cerere de agrățiere pentru mine, dă-mi numai timp. Eu nu vreau să mor, nu vreau!”

Și osânditul lovea în dreapta și stânga ca un nebun, ochii-i strălucesc de pasiune și desnădăjduire, până când trecu paroxismul, și cade jos obosit spre a plânge înădușit ca un copil. Iritarea și furia de mai înainte au fost înfricoșate, dar lacrimile sale și plânsul înădușit de cari să cutremură trupul întreg,

admirabilă, și cine cetește numai vreo câțiva numeri din foile acestui partid, e silit să cetească toți numerii, ce-i cad în mână.

Alegerile din Austria au pus pe gânduri pe puternicii zilei dela noi. Văd ei bine, că introducându-se și în țara noastră un vot universal drept, cei mai mulți dintre ei au să sboare din parlament, să lase portofoliile ministeriale, și oala cu carne. De aceea acum se îngrozesc cu mult mai tare ca până aici de votul universal, și nu află cuvinte destule de batjocură și hulă pentru întâiul născut al votului universal din Austria. — Cu toate acestea votul universal are să vină și la noi, și dacă la început va sta departe de ceea ce ar trebui să fie, cu timpul dreptul acesta totuși va trebui să fie expresiunea sinceră a dorinței populațiunii.

Proiectele de lege școlară a contelui Apponyi. Sinoadele bisericii neunite ținute zilele trecute au hotărât să înainteze Majestății Sale o reprezentare contra proiectelor de lege a contelui Apponyi, cari au fost votate și de casa magnaților, și să-l roage a nu sancționa aceste proiecte ca vătămătoare altor legi deja existente și neabrogate. Protestul a fost pregătit la Sibiu, scris de Mitropolitul și trimis și celorlalți Episcopi spre subscriere și apoi înaintat cancelariei de cabinet, unde, se vestește, că a și ajuns.

Scriind despre acest protest, „Tribuna“ în nrul dela 26 Maiu n. se întreabă mirată, că pei cu prelații bisericii române unite, merg sau nu la Tron? și într'un moment de aprindere dă înainte pe coarda desbinării și regretă, că în aceste momente solidaritatea „între prelații celor două biserici a scăzut“ și că azi „stau unii într'un loc, alții n altă parte.“ ...

te atingeau la inimă. Simțământul copleșite pe tinerul preot, el plânge împreună cu osânditul și nu i-e rușine de lacrimile ce le varsă.

Deodată osânditul tresare și întreabă răgușit:

„Pentru ce plângi? Ce te împoartă pe Dta, că pe mine mă ucide? ce te împoartă, că mă omoară?“

În loc de răspuns preotul îl întreabă: „Ești vinovat?“

„Da! sum vinovat, dar pentru ce m'au adus așa departe?“ replică osânditul. „Eu sum doară de vină, că am devenit criminal? Eu nu am cunoscut nici pe mama, nici pe tatăl meu! Oamenii, cari mi-au dat viață, m'au expus pe stradă; și numai din întâmplare am fost găsit. Am crescut fără nici o creștere și am fost hot, înainte de a ști gândi. și acum vrău să mă osândească, fiindcă am devenit criminal, silit de împrejurări, neputând urma de loc voinței mele proprii.“ Osânditul vorbise așa de curgător, ca nici când poate în viața sa. Desnădăjduirea îi agerește mintea, împrumută cuvintelor sale dibăcie și putere. Dar iritarea ține numai un moment, și el recade iarăși în apatie.

Ceasurile trec încet, foarte încet. Și totuși osânditul îi sunt foarte scurte. El aude ceasul bătând, și totdeauna, când a sunat cea din urmă bătaie a unui ceas, i-se pare că o parte a vieții sale i-se taie în

Ne-a surprins foarte mult această întrebare a colegilor dela Arad; noi am început a-i considera de o vreme încoace serioși în judecata chestiunilor și bine informați. Și iată ne înșelăm. La 26 Maiu ei întreabă, că biserica noastră are de gând să protesteze la Tron, contra acestor proiecte vătămătoare ființii noastre ca biserica românească, și Episcopatul bisericii noastre adunat la Blaj, încă înainte cu mai bine de două luni, a trimis Majestății Sale o adresă, publicată în „Unirea“, dela 19 Martie n. sau poate confrății dela Arad nu cetească foaia noastră, decât foarte rar! macar de ar ceti cel puțin aceste șire!

Caraghios de tot, ca să nu spunem o vorbă și mai aspră, e „Alkotmány“ de Joi, când scrie, că adresa prelaților români îndreptată către Regele, a fost iscălită numai de prelații români neuniți, capii bisericii unite, la sfatul episcopului Majlath, pe care anume l-a întrebat mitropolitul Mihályi, n'au iscălit adresa. Și această știre, „Alkotmány“ o dă cu litere cursive, ca cine știe ce nouă tate senzațională.

Sârmană ziaristică, pe ce mâni ai încăput!

O altă știre necontrolată vestește că Majestatea n'ar sancționa aceste proiecte, fiindcă au fost mult modificate de redactarea prezentată la timpul său Monarhului.

REVISTE.

Budapesta. Săptămâna aceasta și-a avut momentele ei. — Apponyi a plecat cu legea adusă contra noastră la Viena ca să roage pe Monarhul să grăbiască cu sancționarea ei. Ajuns acolo însă, i-s'a dat de știre, că Împăratul nu-i dispus să-l primească

în audiență, și așa s'a întors cam o-părit. După el a plecat Wekerle, ministrul președinte. Audiența a durat aproape o oară. Wekerle a raportat Majestății Sale despre afacerile ce le-a plănuțit cu ministrul președinte austriac — baronul Beck —, despre conflictul cu Croația și despre sărbările jubulare.

Cu toate că pressa oficioasă magiară încearcă să prezinte aceasta audiență drept o audiență obicinuită, ce o cere ministrul președinte tot la două săptămâni, totuș audiența aceasta și-a avut importanța ei deosebită. Politică magiară a suferit o sguđitură puternică de-oparte prin noua constelație politică ce a produs'o în Austria votul universal, iar de alta parte conflictul cu Croații.

Posiția guvernului coaliționist e foarte sguđuită. Aproape zi de zi merg ministri la Viena și să întorc la Budapesta fără să se poată înregistra vre-un fapt pozitiv. Călătoriile aceste sunt prezentate drept niște călătorii pentru afaceri private, cum a fost și cazul călătoriei lui Apponyi.

Din Viena însă să comunică senzaționala știre, că Majestatea Sa ar fi hotărât să nu mai acoarde nici o audiență ministrilor ungari până nu se va prezenta camerei proiectul de lege despre sufragiul universal. Numai ministrul președinte va fi primit spre a reportă despre afacerile curente.

*

adevăr. Jumătate din timpul prețpt azi dimineată a trecut, și el n'a făcut încă nimica, spre a mulcomi gândul infricoșat, care îl întărată continuu, când cu puterea unui animal sălbatic, care cearcă a sdrobi colivia sa, când ca guritul lin al carilor în lemn, gândul acela infricoșat, care-i strigă: „Ce se întâmplă cu tine, după ce vei fi decapitat?“

Este o altă viață și ce vei răspunde, când vei fi tras la răspundere?“

El au căutat din când în când cu șfială și cu mânie spre tinerul preot, care șede lângă el la masă, mut, așteptând o agrăire, cercând a zice rugăciuni în taină. Dar el nu scoate din inima sa simțeminte, cari ar corespunde unei rugăciuni. În el se luptă frica, mânia, desnădăjduirea, duioșia, și în continuu renunță dela încercările zădarnice. Întunecul se face în celă tot mai mare. Lumina soarelui dispore pe încetul, și între zidurile cele înalte ale temniței și între zidurile goale între cari petrece osânditul cu preotul său, se face mai iută întunec.

Un păzitor aduce lumină, căci osânditul are drept a petrece noaptea veghiând, și-l întreabă încă odată, că nu dorește ceva de mâncat sau de beut. Dar osânditul cere numai apă, care o bea lacom, căci desnădăjduirea de care-i sunt cuprinși crerii, pare a-i mistui trupul cu un foc intern. Iritarea, care durează de mai multe oare, obosește trupul osânditului. Privind cu ochii pironiți lumina, care lu-

minează odaia, ochii i-se mai închid, ca și când ar voi să doarmă.

Din când în când dorește singurătatea. Și ar zice preotului să-l părăsească. Dar totuși să simte liniștit, că în ceasul acesta petrece lângă el o ființă omenească, care nu să vede ai dori răul, deși nu-i poate da alta, decât cuvinte, cuvinte auzite de o sută de ori.

Bărbia osânditului se pleacă pe încetul, ochii i-s'au închis, și-i aproape să adoarmă. Strigând sare în sus. El văzuse un chip, care pentru el eră cel mai infricoșat. El se văzută pe sine ingenuchiând înaintea butucului și deasupra sa săcurea, ce amenința să cadă. El sare însuș, prinde brațul bărbatului, care șede ca un păzitor credincios rugându-se lângă el. Unde este acuma o inimă omenească, către carea să se poată întoarce omul acesta torturat mai nebun de desnădăjduire?

Este în apropierea sa.

(Va urmă).

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preaf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

Firul tractărilor între esmișii croați și guvernul magiar în afacerea pragmaticeii căilor ferate în Croația și Slavonia s'a rupt. — Croații pretind ca limba la căile ferate pe teritoriul lor să fie, în înțelesul legii din 1868 limba croată, pe când ungurii, prin noul proiect de lege, voiesc ca limba la căile ferate să fie cea magiară, iar oficialii cari nu știu limba statului să nu mai poată funcționa.

Delegații croaților au părăsit Budapesta anunțând, că dacă guvernul va prezentă camerei proiectul său, deputații croați, cari toți sunt solidari vor obstrua — la caz când totuș s'ar votă aceasta lege, camera Croată nu va promulga-o. Guvernul magiar se înțelege s'a face naiv și să miră și nu înțelege, cerbicia Croaților cum de nu voiesc să primească cultura ce le-o ofere ei, — și limba lor dulce aducătoare de mult bine.

Mulțumită publică.

În după amiaza zilei de 24 Maiu a. c. tinărul *Vasilie Teotelecan* din Panic, elev în al II-lea curs preparandial din Blaj, scaldându-se din jos de moară fû luat de vârtejul din apropierea roților și acolo și-a aflat moartea.

Fû înmormântat cu pompa cuvenită Duminecă în 26 Maiu. Spesele de înmormântare în suma de 85 cor. a binevoit a le suportă Esc. Sa Dnul Mitropolit. Ne ținem de datorință fiască să mulțumim Escelenței Sale și pe această cale pentru fapta-I intru adevăr creștinească.

Blaj, la 28 Maiu 1907.

Direcțiunea preparandială.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Locuitorul Nemes Elek din comuna Erneiul-mare de confes. ev. ref. om cu stare bună, la sfaturile părintești a Dlui părinte Ilariu Viciu, a binevoit a dărui sf. noastre biserici suma de 250 coroane. Pentru aceasta frumoasă și nobilă faptă, ne simțim îndemnați, ca și pe această cale, să-i aducem cele mai mari mulțumiri, rugând pe bunul Dumnezeu, să-i răsplătească după vrednicie frumoasa lui faptă. Proprietarul din Restosnea Mihail Borda cu Dna a dărui un rând de odăjdii bisericesti în preț de 80 coroane și o cădelniță în preț de 13 coroane. Au mai donat un rând de odăjdii bisericesti în preț de 100 coroane și Dl Benedict Viciu cu Dna din Sâncraiu de Murăș. Iară Neculae Mihalcea cantor gr.-cat. din Erneiul mare a donat un rapor în preț de 19 coroane. Mai departe tot la îndemnul Dlui părinte, credincioșii creștini gr. cat. din Erneiul mare au dărui un rând de odăjdii bisericesti negre în preț de 80 coroane, și au procurat un clopot pentru sf. biserică în preț de 150 cor. Pentru cari donațiuni, ce fac fală modestei

noastre biserici, ne rugăm și pe această cale de P. St. donatori să primească răsplătească noastre mulțumiri, Dumnezeu să le răsplătească însutit frumoasele lor fapte. Erneiul mare la 29 Mai 1907. pentru curatorat: *Niculae Mihalcea*, curator primar.

— Bisericeii române gr. cat. din Cămarășul-deșert au binevoit a donă Gregoriu Pop și soția Iuliana: o s. Evanghelie în preț de 25 Cor. Iosif Pop un „Apostoler“ în preț de 12 Cor. 80 fil. și Anica Pop n. Suciul o scielță în preț de 6 Cor. Cărora și pe această cale li-se aduce cea mai ferbinte mulțumită, cerând dela Induratul Dumnezeu să le răsplătească însutit Cămarășul deșert 1907. *Traian Hădărean*, paroh. *Vasilie Molnar*, curator primar.

Hymen. Duminecă în 26 Maiu și-a serbat cununia învătătorul nostru din Sănger Dl *Maxim Oltean* cu Dna *Anna Negrea* n. *Utiu*. Dorim să fie întrun ceas cu noroc!

Volnicie. În dieta din Pesta să pertractează acum de câteva săptămâni legea despre regularea dreptului servitorilor față de stăpâni și a stăpânilor față de ei. E o lege care supără foarte mult, așa că jumătate din deputați au vorbit la ea, cerând mai aci mai colo schimbări. Într'un loc dă drept prea mare stăpânilor peste slujii și lucrători, până la bătaie, în alt loc drept prea mare slujilor față de stăpâni. Guvernul a fost silit să facă multe schimbări în ea. Au vorbit la această lege și mai mulți dintre deputații români, ca Dr. Iuliu Maniu, Vas. Goldiș, Dr. Vlad și alții. Miercuri în 29 Maiu, s'a pertractat mai departe în dietă planul de lege al servitorilor. Intre alți deputați a vorbit și Dr. Aurel Vlad, căruiu fără motiv i-s'a detras cuvântul. Aceasta procedură volnică a președintelui Rákovsky — a ridicat contra s'a nu numai pe deputații nostri ci și aproape întreaga opinie publică.

Apel! Cătră toți binevoitorii poporului. Cu inima sângerândă, trebuie să anunț, că în 7 Maiu st. n. — a 3-a zi de Paști — în comuna Ostrovul mare, la 1 oară p. m., din negrișea unor copilandri erumpând un incendiu, carele ajutorat de un vânt teribil, în timp de 2 oare a prefăcut în cenuse 96 de case, cu întreg avutul aflător pe lângă ele, — casele parohiale și școala încă a căzut jertfa lui, la unii și animalele cornute iar porci o mulțime, așa încât bieții oameni abia și-au putut scăpa viața și ce au fost pe ei, unul a ars, 3 sunt greu și mulți puțin vulnerați. Peste 500 de suflete, astăzi se află peritori de foame și siliți a pribegi în lume. În numele acestor nefericiți apelez la nobilul sentiment a fiecărui binevoitor, ca se alerge în ajutorul celor încercați cu cât îl va îndura Dumnezeu. Orice oferte sunt a se trimite la Oficiul parohial gr. cat. din Nagy-Osztro u. p. Kernyesd, iar la timpul seu să vor cuita pe calea ziaristiceii. Ostrovul mare în 24 Mai 1907. *Petru Ciachi*, preot gr. cat.

Deschidem și noi o listă pentru primirea ofrandelor. Rtd. »Unirea«.

În comitatul nostru s'a început deja campania pentru alegerea vicecomitelui. Sunt doue partide: era nouă — boerii — cari candidează pe br. Bánffy Kázmír și vechia partidă, cari stă pe lângă actualul vicecomite Szász József. Lupta e încordată.

Nedreptățire. Institutul „Albina“ din Sibiu. din prilejul jubileului său, a pus la dispoziția Asociațiunei un capital de 40 mii cor. cu menirea, să edifice un Internat pentru băieți. Neînd capitalul acesta indestulitor Asociațiunea a cerut dela Ministru concesiune, să facă colecte. Acesta a respins cererea. Redactorul dela „Luceafărul“ a fost condamnat la 15 zile temniță, pentru un articol asupra lui Papiu Ilarian, în care se face politică.

Mulțumită. Cu prilejul petrecerii date în favorul școlii din Ormeniș au fost intrate 115 Cor. 80 fil. Este: 49 Cor. Venit curat: 66 Cor. 80. fil. În sara petrecerii au suprasolvit: Andrei Voda paroh, Ormenișul de c. 6 Cor. Alesandru Valea paroh Sânmărtinul de câmpie 4 cor. Ieronim Dănilă paroh,

Budatelec, Laurian Voda preot cooperator, Ormenișul de c. Berkovits Samuel neguțător, Ormenișul de c. câte 3 Cor. Constantin Constantin paroh, Uilacul de câmpie, Filon Raț Inv. în penz. Silvașul de c. câte 2 cor. Aureliu Man proprietar, Sânmărtinul de c. Izidor Cergid învățător. Kászoni Árpád învățător la școala de stat, Ormeniș. Ioan Ilieșiu. Alexiu Chețian învățător penz. Ormenișul de c. Nicolau Porav paroh, Moisia. Ilariu Nicoară cancelist, Teaca. Victor Turcu paroh, Șopteriu. Vasile Harșia paroh, Milășel. Koreck Frigyes farmacist, Ormenișul de c. Gyulai Udón revizor de computuri, Ormeniș. Alesandru Nagy. Dr. Victor Persian pretore, Ormenișul de c. Nicolau Comes învățător. Hunwald Ernő cancelist la Oficiul protopret. Ormeniș Ioan Hărșian învățător, Ormenișul de c. câte 1 Cor. Ioan Comes învățător, 20 fil. Georgiu Comes învățător 60 fil. Au binevoit a trimite oferte următorii Domni: Toma Mateiu magistru de drum, Breț. Dionisiu Simon proprietar, Sângeorzul de c. câte 6 Cor. Dr. Aurel Iustian medic, Ormenișul de c. 5 Cor. Valeriu Rus paroh, Chiciud. Alesandru Simon învățător, Sângeorzul de c. câte 2 cor. Ioan Bucur paroh, Sângeorzul de c. 4 Cor. În numele Senatului școlastic le exprim mulțumită adâncă stimatăilor Domni contribuitori. Ormenișul de câmpie 24 Maiu 1907. *Laurian Voda* preot-cooperator în Ormeniș.

Prelegeri populare. Dumineca trecută s'a ținut prelegeri populare în comuna Cergăul mare sub conducerea prof. *Ales. Ciura*, secretarul despărț. care a arătat în cuvântul de deschidere nizuința ce-și dă Asociațiunea pentru înaintarea poporului nostru pe toate terenele. A vorbit apoi foarte bine dl *Ioan Maior*, provizor al domin. mitrop. despre creșterea vitelor, arătând condițiile principale cari trebuiesc avute în vedere. Dl *Emil F. Negruț*, provizor al domin. fundă, completând cele spuse de antevorbitor, a dat câteva povețe despre pășunat. La sfârșit prof. *Dr. A. Chețian*, a dat câteva sfaturi pentru conservarea sănătății și nutrirea trupului. Ca și pretutindenea așa și aici s'au împărțit poporului cărți de cetit. Parohul *Ioan Popa*, în numele poporului a mulțumit conferențiarilor pentru prețioasele învățături, ce li-au dat.

„Transsylvania“. Ni se comunică din Ostrovul-mare, că din realitățile căzute jertfă focului din sărbătorile Paștilor, când a ars și școala și casa parohială gr. cat. numai 37 case au fost asigurate la „Transsylvania, care prin esmișul său, a și licuidat celor păgubiți 24 mii cor. Iată o instituțiune, care se recomandă mai bine ca prin ori ce reclamă, prin faptele sale umanitare și cinstite.

În memoria regr. Florian Porcius Academia română a hotărât să ridice cu cheltuiala sa un monument regretatului său membru Florian Porcius.

Necrolog. † *Dănilă Turcu*, paroh gr.-cat. deficient din Șopteriu, după un morb plin de suferințe provăzut cu ss. sacramente ale muribunzilor și-a dat sufletul său în mâinile Creatorului în 26 Maiu 1907 st. n. în al 60-lea an al vieții și al 33-lea al preoției și a căsătoriei sale.

† *Veronica D. Radu* n. *Petruțiu*, soția funcționarului dela „Patria“, Dum. Radu, după un morb greu și scurt și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului, Duminecă, în 26 Maiu la 2^{1/2} oare p. m. în etate de 30 ani, împărțită fiind cu Sfintele Taine ale muribunzilor.

FLORICELE DE CÂMP,

schite ușoare. De A. C. DOMȘA

Prețul 1 coroană.

Partea literară.

Din zilele lui Nero.

— Roman —

după

Alexandru Dumas--Tatăl.

(Continuare).

3

Acte o luă de mână, trăgând-o spre sine; mâna sclavei eră rece ca ghiața și ea inșasă părea foarte turburată.

— Spune fată — îi zise Acte — nu te-am mai văzut eu cândva?

— Nu cred.

— Nu erai nici în circ și nici în teatru?

— Nu... Eu rămăsesem pe navă.

Răspunsurile Sabinei erau greoaie și vedea bine, că răspundea a silă. Acte băgând de seamă acest lucru, îi zise:

— Ascultă, Sabino, văd că-ți vine greu să-ți schimbi stăpânul. Îi voiu zice lui Lucius să te țină pentru el și de aci încolo.

Sclava avu o exclamare de groază:

— Asta să n'o faci, căci porunca lui Lucius trebuie îndeplinită fără șovăire.

— Cum? E grozav când să mănie? — întrebă Acte zimbând.

— E înfricoșat! — răspuse sclava — și în glasul ei vibra atâta groază, încât Acte să înspăimântă.

Într'un târziu adause:

— Și totuși să pare, că însoțitorii lui îl iubesc, de pildă tinărul Sporus.

— Sporus? — îngână tinăra sclavă cu un accent deosebit.

Acte rămase frapată. Examină încă odată cu o privire scrutătoare fața Sabinei și să convinse apoi, că ea seamănă cu Sporus, ca două picături de apă. Apoi luându-o de mână o întrebă:

— Cunoști pe Sporus?

— Mi-e frate...

— Și unde-i acum?

— A rămas în Corint.

În clipa aceea să deschise ușa și Acte, care ținea strânse mâinile sclavei, observă, cum aceasta să cutremură la intrarea lui Lucius.

— Iubită Acte — îi zise Lucius — dorești să vi cu mine pe bord? E o minunată dimineață de Maiu.

Lucius spusese cuvintele acestea pe un ton foarte blând, cu toate acestea lui Acte i-să părû, că el îi poruncise, și fără a mai răspunde, îi urmă. Să ridică, dar abia după câțiva pași să împleteci și ar fi căzut de bună seamă, dacă brațul lui Lucius nu o sprijinea. Cu ochii închiși, cu buzele încheștate simțea cum iubitul ei o duce.

Aici să desmeteci curând și deschizându-și ochii să văzû culcată într'o rețea aurită, întinsă între doue ruzi de lemn. Lucius sta la căpătâiul ei.

Și cum își rotea privirea pe întinsul mării, văzû deodată o insulă de toată frumuseța.

— Ce insulă este aceea?

— E una din insulele grecești, minunata Kephallonia, ale cărei păduri de portocali, dau cea mai dulce mireasmă. Dacă vrei Acte, o să-ți zidesc pe insula aceasta un palat strălucit.

— Lucius, cuvintele acestea și fâgăduința ta mă pune cu adevărat în uimire. Cine ești tu? De ce ești așa tainic? Ești poate însuș Joie și ți-e teamă să nu mă speriu de puterea ta?

— Nici decum, sunt un biet cântăreț sărac și atâta tot. Singura mea putere este iubirea și nimic altceva.

— Mă iubești așadar?

— Te iubesc, sufletul meu.

Lucius spusese cu atâta hotărâre vorba aceasta, încât Acte își ridică brațele spre cer, ca să mulțumească zăilor pentru atâta noroc. Vorba aceasta o făcû să uite totul, — țara și părinții.

* * *

Astfel plutiră ei șase zile pe întinderea nemărginită a apelor, când în dimineața zilei a șaptea zăriră de nou uscatul.

Eră țarmul Siciliei. Aici nu debarcară, ci își continuară calea spre nord dealungul țarmului, lunecând foarte încet, căci vântul abia mai bătea în pânze și înaintau aproape numai vâslând.

Acte și Lucius stau ceasuri întregi unul lângă altul, admirând frumsețile litoralului. Herculenum, Pompeii și Stabiae, le zimbiau de pe țarm, vesele și fericite fără să presimțescă, că peste 20 de ani lava Vezuviului are să le șteargă de pe fața pământului. Părăsiră Neapolul și după cinci zile, debarcară în apropierea unui orașei latin. Înainte de a ajunge la țarm, năierii traseră pe catart o ramură de laur. Acesta eră un semnal pentru cei de pe țarm, cari văzându-l începură a se îngâmădi în grupuri mari la țarm. Lucius urcă în trăsura cea trasă de patru cai între aclamările mulțimei. Întră triumfând în oraș făcându-și intrarea nu prin poarta orașului, ci prin o spărtură proaspătă a zidului. Calea lui de aci în colo a fost un adevărat mers triumfal și cu cât pătrundeau mai adânc în pământul Italiei, cu atât Acte vedeă lucruri din ce în ce mai ciudate. De pretutindeni veniau soldați întru întâmpinarea lui Lucius, cari îl străjuiau noaptea și Lucius însuș să culcă totdeauna cu spada sub pernă.

Lucrurile acestea o impresiona mult. Înțelegea acum, că drumul lui Lucius seamănă mai mult cu acela al unui tiran, care își teme viața, decât cu al unui biruitor cu prilejul jocurilor olimpice.

Patru zile încheiate a ținut calea aceasta triumfală, când Acte se pomeni în fața unei priveliști ne mai pomenit de frumoase. De pe culmea unui deal înalt văzură: — Roma, minunata Romă strătăiată de Tibru.

Ei veniau acum pe calea Appia; mulțime de oameni ieșiseră din cetate și se plimbau, în minunatul amurg de vară.

Un crainic trimis de Lucius, în goana calului vesti sosirea și publicul se așeză cordon de marginea drumului lăsând loc liber lui Lucius, triumfătorul.

La poarta orașului și pretutindeni, gloriosul roman eră întâmpinat cu cel mai adânc devotament.

Un grup de trei sute călăreți traci ieși întru întâmpinarea lui Lucius și, luându-l în mijloc, îl însoțiră către oraș.

Acte le observă toate acestea cu o admirație mută, fără să-și mai poată da seamă pe deplin, de ceea ce se întâmplă în jurul ei. Conductul trecû prin centrul orașului, luându-și drumul de-adreptul spre Capitoliu.

Înainte templului lui Joie, Lucius sări din căruță, urcă în grabă treptele și ajungând la statuia lui Joie, depusă la picioarele ei cununa de lauri câștigată în Corint, luă apoi o tablă cerată și scrisese:

»Lucius Domitius Claudius Nero, învingătorul emulărei triple dela Corint, închină cununa aceasta lui Iupiter, celui mai bun, celui mai puternic.«

În strigătul de bucurie, cu care mulțimea salută cuvintele aceste, se amestecă și un țipet de groază. Acte înțelese acum, că acest cântăreț sărac, de drăgul căruia părăsise țara și părinții — eră însuș Caesarul: Nero.

(Va urmă).

Chestii contimporane.

XI.

Religia și lumea modernă.

Dacă căutăm conștiința religioasă a lumii moderne, dăm de apariții foarte interesante. Dela materialismul dur și nelindesultitor omenimea se întoarce iarăși către o lume ideală, mai înaltă, necuprinsă: caută religie. Și cu toate, că omul modern se poartă încă rece și cu oarecare sfială față de sistemele teologice și de reprezentanții specialiști ai religiei; dispoziția sufletească și-o tradează prin cetirea unei novele, roman, dramă, disertație, care are subiect religios. De fapt, cei mai mari scriitori ai timpului, cum sunt Sienkiewicz, Tolstoj, Dostojevsky, Selma Lagerlöf, Balfour, Gladstone, au să mulțumească succesele lor istețimei, cu care au putut pătrunde psihologia omului modern și a se folosi de dispozițiile sufletești ale mulțimei. Reinke a zis cândva: teatrul zgomotos deloc s'a liniștit, cum a întreat cineva: există Dumnezeu?...

Moartea unui renumit scriitor francez îmi dă prilej să fac apostrofele acestea.

Acum câțiva ani, unul dintre nemuritorii Academiei franceze, *François Coppée*, era bolnav greu. Zăcând în pat, a avut prilej să mediteze — sine ira et studio — despre multe lucruri trecătoare și netrecătoare. Rezultatul a fost: s'a întors iară la religia catolică, în care a fost crescut ca copil! Iară după ce s'a însănătoșat, a scris mai multe foiletoane, dând frumoase chipuri din sufletul său, de pe vremea morbului. Acestea le-a scos și în broșură separată; publicul le ceta cu nesăț și în scurt timp s'au epuizat la 90 ediții din *La bonne souffrance* (suferințele izbăvitoare) lui Fr. Coppée.¹⁾

Acesta e un convertit mare al zilelor noastre!

Al doilea a fost *Ferdinand Brunetiere*.

Astă iarnă a murit, istoria lui am văzut-o în *Unirea* nr. 5 a. c. Acolo am dat și argumentele lui, cari pledează pe lângă superioritatea...

¹⁾ Dl. Iorga ar face un serviciu mare literaturii române, dacă ar publica traducerea câtorva bucățele de minune din cârticica aceasta în *Floarea Darurilor*.

ritatea religinii asupra științelor (Les raisons actuelles de croire). Dar pentru că la început și el a fost pozitivist, mulți nu cred în convertirea lui, — iar de altă parte neînțelegând criza lui despre „falimentul științelor“, îl acuză cu tot felul de mistificații. Toate sunt neadevăruri. Dovadă e cartea apărută după moartea lui „Chestii actuale“ (Questions actuelles, Paris, 1907), din care nelindoit iese la iveală apologetul și fiul bisericii catolice. În asta arată Brunetiere raportul adevărat între religie și științe (science et religion), arată influința dezastruoasă a științelor evoluționiste asupra moralității (la moralité de la doctrine evolutive), care a pătruns și spiritul creșterii (education et instruction). Făcând astfel o critică a timpului, se ocupă de chestia bisericii în Franța (voulons nous une eglise nationale? vrem biserică națională?) și făcând asemănare între vremile lui Ludovic XIV și cele de azi, descoperă tiranizmul, ce amenință biserica din partea statului de azi.

Atâta am ținut să adaug aici despre Brunetiere.

Al treilea convertit mare, despre a cărui moarte cetim chiar acum și de dragul căruia făcui și pomenirea celorlalți doi, e I. C. Huysmann. Om modern după toată forma. A început cu Satanizmul, „era un suflet mistic, îi plăceau psihologii ciudate și bolnave, idei filozofice intunecate și nelămurite se desfășeau din scrierile sale“, cum îl caracterizează dl Iorga (Floarea Dar. 6. Mai). S'a mișcat mai tot în extremități. Dar convertirea lui se poate stabili cu siguranță. Deja acum câțiva ani, din romanurile L'Oblat, Cathedrale și Enronte, apărea neofitul; iar din cartea lui ultimă: Les Foules de Lourdes apare creștinul adevărat. Căci ce însemnă a fi creștin? Însemnă a crede în supranaturalitate, căci esența creștinismului e supranaturalismul. Acum deși referitor la ortodoxia lui H. se poate zice, că în multe locuri e obscur, dubiu ceea ce ușor se poate înțelege din caracterul lui, totuși aceia e sigur că el mărturisește supranaturalismul. Asta o face examinând evenimentele din Lourdes.

Știm, că Lourdes e locul acela, unde de vr-o 50 ani încoace se întâmplă tămăduiri miraculoase în tot felul de boale, în cari medicii au abzis de orice nădejde. Cu toate că biserica nu a declarat nimic despre autenticitatea minunilor acelor și că pentru noi e tot una, adevărate sunt ori ba, nu putem vorbi așa ușor despre minunile din Lourdes, ca despre o credință naivă. Examinarea faptelor se întâmplă cu o rigoriță deosebită. Procesul îl descrie drul Boissarie în „Les grandes miracles de Lourdes, 1894“. În tot anul trec prin Lourdes la 300 medici și la câte-o constatare ieau parte și 80 medici, în decurs de 5—6 ani au fost 30 profesori de facultate, 15 prof. de med., 15 medici din spitalele Parisului, 15 prof. dela facultăți străine; și totuși s'au constatat până acum câteva mii de tămăduiri miraculoase (a se vedea și Bertrin: Histoire critique des événements de Lourdes, Paris, 1905, Unirea nr. 9—1906).

Evenimentele din Lourdes au preocupat toată lumea modernă. Mers'au acolo bolnavi, s'au însănătoșat, mers'au necredincioși, au crezut, mers'au alții, au făcut batjocură. Însuși Zola se ocupă într'un roman al său, de locul acesta. Nu știu, unde am cetit, că petrecând Zola în Lourdes să-și culeagă ma-

terial pentru romanul proiectat, a mers la el corespondentul unui ziar englez și l-a întrebat: credeți, dle. în posibilitatea minunilor? El a răspuns: da, cred, și țin, că e greu lucru a trage la îndoială adevărul acesta, dacă nu vrem să fim cu totul necredincioși. „Și dacă Dvoastră, — continuă ziaristul — ați fi martor ocular unei minuni, care a fost examinată cu cea mai mare severitate, ce ziceți: a-ți primi-o și v'ați plecă înaintea doctrinelor credinței?“ Romancierul, pus pe gânduri câteva clipe, a răspuns: „nu știu, nu aș crede; asta-i o întrebare, care nu mi-am pus-o încă!“ Și într'adevăr, Zola a scris în romanul său despre Lourdes cele mai fantastice lucruri, explicând cele ce se întâmplă acolo cu tot prețul în mod natural.

Așa-i caracterul omului modern. Rousseau zicea: „poate face Dumnezeu minuni? Întrebarea asta ar fi blasfemie, dacă nu ar fi în sine absurdă; și pentru cel ce neagă, ar fi încă cinste, să-l pedepsească, mai bine să fie dus în casa de nebuni,“ — și același Rousseau zicea: oricât de extraordinar să fie un fenomen, pentru lumea asta nu ași merge să-l văd; tare mă tem, că nu m'ar face credincios, ci mi-ar lua mințile!“ (Nici nu mult ț-ar fi lipsit“, observă la asta filozoful creștin Nicolas).

Ca să ne întoarcem la Huysmann, caracterul lui de creștin acea-lă, că el recunoaște în Lourdes, cauzalitatea supranaturală! Cu acestea am mântuit pe partea creștinismului un om de cel mai mare nume din lumea de azi. Că apoi credința lui prin ce se nătre: prin principiul rațiunii suficiente, sau prin inspirații artistice și albure mistice e altă întrebare.

Cu moartea lui, istoria apologeticii creștine se îmbogățește cu un dat foarte prețios.

Nicolae O. Brinzeu.

Bibliografie.

A apărut:

„Sămănătorul“, revistă literară. Anul VI. Nr. 20. 1907. Cu următorul sumar: P. Dulfu, Povestea Privighetoarei (poezie). — C. Sandu-Aldea, Frați de cruce (nuvelă). — G. Murgoci, O carte engleză despre Români. — Izabela Sadoveanu-Evan, I. Al. Brătescu-Voinești: „În lumea dreptății“ (Dare de seamă. — G. V. Botez-Gordon, Samariteanca (trad. din Edmond Rostand). — I. Scurtu, Cronică: Societate pentru cultura română în Bucovina; „Școala“ din Bucovina. — „Grai bun“: o carte veche în dialect armănesc. Un ziar german despre răscălele țărănești.

„Viierul român“. Vrednica Reuniune română de agricultură din Sibiu, și-a îmbogățit biblioteca, prin edarea cărții „Viierul român“ sau noua cultură a viilor. Indrumări practice pentru viieri, de Nicolau Iosif, învățător.

Lipsa unei astfel de cărți a fost de mult simțită căci dacă până acum, viierii nostri s'au arătat străini și nu s'au putut împretini cu prenoirea viilor nimicite de filoxeră, cauza principală este a se căuta în lipsa de îndrumări.

Cartea aceasta este menită să călăuzească pe viieri, în toate lucrările lor, și rând pe rând

să le arete, cum au să săvârșească fiecare lucrare ce o cere noua cultură.

Povețele date de autorul cărții, limba ușoară și curgătoare pe înțelesul tuturor, ilustrațiile bine nimerite și descrierile amănunțit făcute la fiecare lucrare ce o cere noua cultură a viilor, vor înlesni viierilor drumul ce duce la o lucrare mai cu pricepere, mai rațională și vor deștepta în ei interesul pentru cetit. De aceea o recomandăm cu toată căldura.

Hipnotism și Spiritism de Dr. V. Suciu. Pe 200 pag. f. 8°.

Costă 1 cor. 50. fil. + 10 fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Liturgica Volumul II. al Teologiei pastorale, de Dr. Izidor Marcu, canonic. Pe 592 pag. f. 8°.

Să află de vânzare la **Librăria seminarială** și costă 5.40 cor. + 30 fil. porto. Pentru România 6 lei.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
p. redacție responz.: Augustin Gruția.

Medicii de mult recunosc și recomandă ca cel mai bun purgativ apa purgativă FRANZ JOSEF, un purgativ sigur și plăcut. (19) 5—52

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericească greco-catolică din Scoreiu dă în licitațiune publică minuendă, Duminecă înainte de Rusaliu, adică în 3/16 Iunie a. c. la 2 oare după amiază la locuința notarului bisericesc, clădirea turnului și repararea fundamentală a bisericii pe baza „Planului“ și al „Preliminarului de spese“ aprobate de Preaveneratul Conzistor din Blaj sub Nrii 2577 și 3448—1906.

Prețul întreg al edificării, în înțelesul „Preliminarului“ e de 5629 coroane 08 fil. Materialul de clădire aflător în posesiunea comunei bisericești are să și-l procure întreprinzătorul dela aceea, în înțelesul „Condițiunilor de licitare“ aprobate sub Nro 2555—1907, solvindu-l după prețurile locale.

Licitanții au se depună un vadiu de 5% din suma de licitare. Comitetul parohial își rezervă dreptul a da întreprinderea clădirei aceluia, pe care-l va alege. Pentru licitant contractul are valoare îndată după subscriere, iar pentru comuna bisericească numai după aprobarea aceluia din partea locurilor mai înalte bisericești.

Planul de clădire, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea ori și când la notarul bisericesc.

Scoreiu în 26 Maiu 1907.

Ioan Pop David,
paroh gr. cat.
prezident.

Ioan Georgescu,
notar bisericesc.

(22) 1—2

A apărut:
LITURGIERIUL

Prețul unui ex. pe hârtie „prima“
crudo 6 cor.
legat 9 „
Pe hârtie velină consistentă:
crudo 5 cor.
legat 8 „

Comunicarea trenurilor

prin gara Kükülöszög — Blaj.

— Valabilă dela 1 Octomvrie n. 1906. —

cătră	g a r a	dela
	Teiuș—Tövis	
12-48	tren de persoane	1-02
7-55	tren accelerat	12-22
7-02	tren mixt (numai Joia)	4-05
2-52	tren accelerat	2-13
1-20	tren de persoane	9-05
	Copșa—Kis-Kapus	
1-07	tren de persoane	12-43
12-23	tren accelerat	3-34
4-09	tren mixt (numai Joia)	6-53
2-14	tren de persoane	2-15
9-06	tren accelerat	2-51
	Parajd	
3-02	tren mixt	8-44
2-43	tren mixt	6-48
9-11	tren de persoane (Luni, Mercuri, Sâmbătă)	12-38

Pentru economi!

„Peronospin“ Mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporii, la stropirea viilor. □ □ □ □
Neasămănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospinul“, decât piatra vânăta. Cu „Peronospinul“ stropind via 1 hectolitr vine la 50 fil., pe când cu piatra vânăta 1 cor. 60 fil. fiind piatra vânăta astăzi foarte scumpă.
Ca fieștecare proprietar de vie să poată câpăta numai veritabilul „Peronospin“, dau favorul acela — că deja la comanda de 8 pachete trimit francat.

Prin întrebuițarea „Peronospin“-ului, via va fi hotărît mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vinete, nu sâ ajung aceste rezultate, — probabil pentru aceea, că piatra vânăta verzește peste măsură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucul viței, ceea ce înseamnă pierderea de putere.

Prăful de stropit al meu, face vița mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă.

„Peronospinul“ e deja de 6 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 60 fil.

Revanzătorii-comercianții câpăta rabat corâspunzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuițarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare înșămănată este pentru ori care econom a întrebuiță acest prav de îngrășare, căci prin acesta sâ urcă valoarea — adevă prețul vitelor, porcilor și a cailor. — Prețul este 60 fileri.

Moartea cloțanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stârpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuițarea pravului acestuia, găiniile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă — sau foarte puțin. — Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii suferă mult de mîncărimea păduchilor, prin care mîncărime sunt reținuți în îngrășarea și desvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i, astfel încât în loc de a li-se ridică prețul, chiar pierd din valoare. De aceea fiecare econom sâ întrebuițeze această unsoare — a cărei preț e 20 și 40 fileri.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor liqueruri. Cine voințe a-si prepară rum și liqueruri foarte bune și ieftine, sâ întrebuițeze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil., tot cu acest preț sâ capăta pentru rachiu de prune, slibovitză, borovicica, drojdii, de bucate, și altele.

Toate acestea se capăta la:

CORNEL DEMETER, apotecar.

— Szászváros, Piața școalei 41. —

(16) 7—10

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

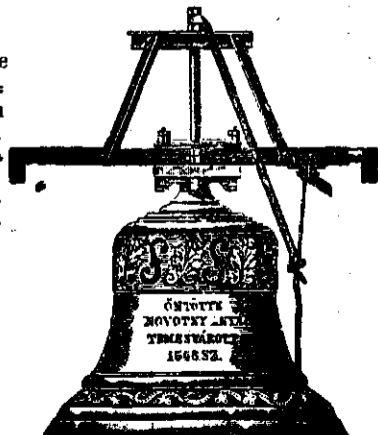
în Timișoara-Fabrică

(8) 49-52

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadinstarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(7) 49-52

→ întemeiată la anul 1868 ←

în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

• contra pericolului de incendiu și exploziune. •
edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

• asupra vieții omului •

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: capitale asigurate asupra vieții:

90.981.088 coroane.

9.125.898 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4.077.788.78 cor. pentru capitale asigurate pe viață 3.568.863.37 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.